

Stortinget

Deres referanse

Vår referanse
11/00788-1

Dato
03.11.2011

HØRINGSMØTE I JUSTISKOMITEEN 8. 11.2011 ENDRINGER I DIV. LOVER (BARN OG STRAFF)

Fellesorganisasjonen (FO) organiserer 26 000 barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere. Disse yrkesgruppene er ansatt i ulike type stillinger innen kriminalomsorgen, som sosialkonsulenter og veiledere i fengsel, som sosialkonsulenter og miljøterapeuter i forvaringsavdelinger, i overgangsboliger, men først og fremst som ledere og saks-/klientbehandlere i friomsorgen.

FO foreslår:

- **Videre satsing på kriminalitetsforebyggende tiltak**
- **Forslaget om å bygge en egen enhet for barn på Østlandet legges på is inntil det foreligger en evaluering av ungdomsenheten i Bergen**
- **Barn skal i prinsippet ikke settes i varetekt og det må derfor jobbes for å etablere varetektssurrogat.**
- **Gjennomføringen av den nye straffearten- ungdomsstraffen, legges under kriminalomsorgen**

Kriminalitetsforebyggende tiltak:

Et kriminalforebyggende arbeid må ha fokus på et godt forebyggende arbeid. Vi vet at mange iverksatte tiltak som SLT arbeid, etablering av oppfølgingsteam, samarbeidstiltak mellom politi og hjelpeapparat og økt bruk av påtaleunntatelse har hatt positiv effekt og gitt gode resultater. For eksempel har ungdomskriminaliteten i Oslo over flere år gått ned. Gode forebyggende tiltak og reelle alternativ til straffereaksjoner, bidrar til at ungdom stopper en kriminell utvikling. Det er derfor viktig å satse videre på dette.

Fengselsenheter:

FOs utgangspunkt, og prinsipielle standpunkt, er at ingen barn skal settes i fengsel eller isolasjon og at det er barnevernets ansvar å ta hånd om barn som begår kriminalitet. FO mener derfor at den foreslåtte enheten som skal bygges på Østlandet legges på is inntil det foreligger en evaluering av tiltaket i Bergen. Det er til enhver tid svært få barn som sitter i fengsel. FO mener derfor at det bør være mulige å finne alternative soningsplasser for disse, i for eksempel barnevernet eller behandlingsinstitusjoner.

Varetektssituasjon:

Det ligger mange gode forslag i Prp. 135 som kan gjøre varetektssituasjonen bedre for barn. FO mener imidlertid at en skal unngå å plassere barn i varetekt. En må i større grad søke andre muligheter, for eksempel øke bruken av varetektssurrogat. Barn som havner i varetekt er i krise. De trenger hjelp, menneskelig kontakt, ikke straff og isolasjon. Så lenge det åpnes opp for bruk av glattcelle og fengsel, tvinges ikke barnevern og hjelpeapparat for øvrig til å tenke alternativt.

Ungdomsstraff:

FO vil innledningsvis understreke at selv om det innføres nye straffereaksjoner overfor ungdom, åpnes det i Prp 135 fortsatt opp for bruk av fengsel. For å unngå å bruke fengsel må imidlertid et alternativ være godt og sikkert. Politiet skal i sin straffeutmåling også ta hensyn til allmennheten. Det er derfor svært viktig at et slikt tiltak blir kvalitetsmessig godt nok og at straffereaksjonen oppleves også som riktig av allmennheten.

Et av lovforslagene som foreslås er etablering av en ny straffeart overfor barn, ungdomsstraff. Dette skal være en alternativ reaksjon til fengselsstraff, den skal kunne gis til ungdom som har begått gjentatt eller alvorlig kriminalitet og det skal være en strengere straff enn dagens samfunnsstraff. Både St.- prp 135 og NOU 2008:15, Barn og straff sier at dette vil gjelde ei svært lita gruppe.

FO ønsker å knytte noen kommentarer opp mot dette forslaget, særlig i forhold til organiseringen av straffereaksjonen. Innledningsvis er det viktig å understreke at FO er positiv til reaksjonen og håper at dette kan bli et alternativ til fengselstraff overfor ungdom som har begått alvorlig kriminalitet. Vi mener imidlertid at det er en del svakheter og uklarheter i forslaget som vi er redd gjør at dette ikke blir et reelt alternativ til fengselstraff.

Vi vet at ungdom som begår gjentatt eller alvorlig kriminaliteten svært ofte sliter på mange områder i livet sitt. Det er derfor viktig at tiltak som iverksettes gjenspeiler det. Etablering av ungdomsteam sammensatt av flere hjelpeinstanser og ressurspersoner rundt den enkelte ungdom vil kunne ivareta behovet. Vi vet også at selv om et slikt team etableres rundt den enkelte ungdom, vil faren for tilbakefall både i forhold til rus og kriminalitet, være stor og det vil være en av hovedutfordringene i forhold til jobbe med denne "tunge" gruppa.

FO undres over at departementet har vedtatt at den nye straffereaksjonen skal legges inn under konfliktrådet og ikke under, kriminalomsorgens friomsorg, da svært mange høringsinstanser har ment at den bør legges under en straffegjennomførende etat. Dette er tunge faginstanser som bla riksadvokaten, flere av kriminalomsorgens regionkontor, Oslo kommune og Hordaland statsadvokatembete.

Mange som jobber i friomsorgen i dag tilhører våre yrkesgrupper, med barnevern-, sosial- og vernepleiefaglig utdanning. Dette er fagpersoner som gjennom sin utdanning er spesielt kvalifisert til å jobbe med utsatte barn og unge som av forskjellige

grunner faller utenfor samfunnet vårt. Friomsorgskontorene rundt omkring i Norge har bygd opp robuste og gode fagmiljøer, flere steder er det etablert spesielle team som jobber med ungdom og i Oslo har de en egen avdeling som kun jobber med ungdom og samfunnstraff. Det betyr at friomsorgen sitter med mye kompetanse på å jobbe med ungdom i dette spenningsfeltet mellom hjelp og kontroll. De er trent på å tenke samarbeid og tverrfaglighet i tiltakene de legger inn i en samfunnstraff. Ungdom som havner i kriminalitet har mange felles kjennetegn eller risikofaktorer som rusproblem, sårbare sosiale nettverk, manglende skolegang, fattigdom, minoritetsproblematikk osv. Motivasjonen for å gjennomføre straff og være i en rehabiliteringsfase er ofte skiftende og det er ikke uvanlig med tilbakefall. Fagfolk med bakgrunn i våre utdanninger er spesielt skolert til å jobbe med motivasjon og motstand. Det er også gjennom år i friomsorgen utviklet gode rutiner i forhold til brudd i straffegjennomføringen og det skjer stadig en kvalitetssikring for å bla sikre barns rettsikkerhet og likebehandling.

Slik vi leser forslaget til den nye straffereaksjon, er intensjonen og forslaget til den nye reaksjonen veldig lik nåværende samfunnstraff. Det er derfor underlig at man ikke videreutvikler denne reaksjonen i stedet for å etablere en ny reaksjon.

I følge St prp 135, skal den nye straffereaksjonen bygge på prinsippene om restorative justice. FO er enig at dette er meget viktig prinsipp og støtter en slikt teori, men mener at dette er en av flere metoder som må benyttes. Våre utdanninger bygger på teorier i sosialpedagogikk og sosialt arbeid som vi mener er grunnleggende kunnskap i forhold til det å jobbe med barn og ungdom. Dette vil være ei gruppe ungdom som sliter og som trenger støtte og hjelp på veldig mange områder. Igjen er det viktig å minne om at dette er en straffereaksjon som skal gis til ei lita gruppe som et alternativ til fengsel.

I dag kan en gi samfunnstraff til ungdom opp til 420 timer. I forslaget står det at det å være ungdomskoordinator er en krevende jobb og at den som ansettes må ha relevant utdanning. Det står videre at vedkommende bør gjennomføre "nødvendig" kurs og ha særlig kompetanse om megling og gjennomføre kompetansehevende etterutdanning innenfor området restorative justice. Dette mener FO ikke er godt nok. Det må kreves mer fagkompetanse for en som skal koordinere en straffegjennomføring på inntil et og halvt år. FO mener derfor at en ungdomskoordinator minimum må ha en treårig bachelor i barnevern eller sosialt arbeid og dette bør spesifiseres i lovforslaget. (Jfr. Konfliktrådslovens §2 a)

Faren er at ungdomsstraffen blir en ny reaksjon som i liten grad skiller seg fra samfunnstraffen og som ikke vil komme til å bli benyttet som et alternativ til fengsel. FO foreslår at den nye straffereaksjonen bygger videre på eksisterende samfunnstraff og at stillingen som ungdomskoordinator legges under friomsorgen. Representant fra konfliktrådet og metoder som etablering av ungdomsteam, stormøte og mekling, skal alltid brukes og skal automatisk med i alle team.

Med vennlig hilsen

Rigmor Hogstad
forbundsleder

Inger Karseth
fagkonsulent

